

НОВА ПАРАДИГМА ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ

О. Ю. ГУЛЕВИЧ,

*к. е. н., доцент, в. о. завідувача кафедри фундаментальних економічних дисциплін, Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м.Київ, Україна)*

У рамках Болонського процесу, до якого Україна долучилась на початку ХХІ століття, була сформульована нова парадигма вищої освіти – студентоцентроване навчання. В його основу покладено ідею максимального забезпечення студентам їх шансів отримати перше робоче місце на ринку праці, підвищення їхньої «вартості» у роботодавців. В умовах динамічного ринку праці співпраця освітян і роботодавців у створенні та реалізації навчальних програм набуває особливої актуальності.

Аналіз потреб роботодавців на сучасному європейському ринку праці дозволяє виділити деякі важливі його тенденції, зокрема:

- зменшується кількість робочих місць, які можна займати упродовж тривалого періоду;
- знижується ступінь захищеності займаного робочого місця, наслідком чого стає не тільки постійна його зміна, але й пошуки робочого місця на «чужих територіях», поза основною кваліфікацією;
- все частішими є випадки, коли працівник займає одночасно декілька робочих місць;
- постійні зміни середовища праці приводять до швидкого старіння у працівника умінь і навичок праці, тобто компетенцій.

За таких умов загострюються проблеми вибору: стабільність чи ефективність, спеціальні знання чи широкі навички. У зв'язку з динамікою змін у технологіях та бізнес-моделях важко передбачити

навіть у середньостроковій перспективі майбутні вимоги до кваліфікації працівника. Все частішими стають випадки, коли *життєвий цикл спеціальності стає меншим від часу, необхідного для її засвоєння у вищому навчальному закладі.*

Серед європейських освітян і роботодавців все популярнішим стає термін Employability – «придатність до працевлаштування», який характеризує сукупність знань, умінь, навичок, володіння підходами до вирішення практичної ситуації, а також здатність і бажання до неперервного навчання та професійного розвитку. Придатність до працевлаштування включає загальні компетенції, які не залежать від обраної професії, а саме: рівень самоорганізації, вміння виконувати конкретні завдання, здатність до роботи в групі, навички комунікації, грамотність, знання інформаційних технологій.

Результати опитувань, проведених серед європейських роботодавців, показали, що шанси отримати робоче місце на ринку праці залежать від таких факторів [2]:

- 1) навичок, що характеризують придатність до працевлаштування;
- 2) позитивного ставлення до роботи (мотивації);
- 3) відповідного практичного досвіду;
- 4) напряду здобутої освіти та кваліфікації;
- 5) рівня успішності у вищому навчальному закладі;
- 6) назви (престижності) закінченого вищого навчального закладу.

Отримані результати ілюструють часті випадки, коли «трієчник» в університеті робить успішну професійну кар'єру.

Схожі опитування були проведені в рамках європейського проекту HEGESCO серед випускників європейських вищих навчальних закладів. За результатами цих опитувань можна виявити фактори, що підвищують шанси працевлаштування:

- 1) досвід та наявність контактів з професійним середовищем;
- 2) інтелектуальний капітал;
- 3) рівень успішності навчання;
- 4) рівень культурного розвитку;

Секція 9. Неперервна освіта в Україні та світі: стан, проблеми, перспективи

- 5) наявність вищої освіти;
- 6) наявність водійських прав;
- 7) досвід професійної праці.

На спільну думку роботодавців і випускників, необхідною є співпраця між основними учасниками навчального процесу: академічною спільнотою вищих навчальних закладів, роботодавцями, випускниками та студентами.

Щоб реалізувати студентоцентровану парадигму навчання, необхідно створити та реалізувати нову освітню програму підготовки фахівців вищої освіти. На жаль, в Україні ще досі домінує інший підхід до створення освітніх програм, який називають «підходом, орієнтованим на вхід». Цей підхід власне і називається викладацькоцентрованим навчанням, оскільки в його основу покладено наявний науковий потенціал викладачів і вищого навчального закладу. Але ж на європейському освітньому просторі широко пропагується та впроваджується альтернативний підхід – висвітлене вище студентоцентроване навчання, тобто «орієнтація на вихід». У рамках цього підходу основою створення освітньої програми є модель фахівця, який є (чи буде в майбутньому) затребуваним на ринку праці.

Нова парадигма вищої освіти не тільки скерована на збільшення шансів випускників отримати робоче місце, але й сприяє підвищенню зрозумілості та прозорості програм і отриманих на їх основі кваліфікацій, що є однією з умов створення європейського простору вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Медвідь Л. Економічна освіта в контексті формування загальної системи освіти України // Наукові записки Києво-Могилянської Академії. – 2005. – Т. 47: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – С. 18–22.

2. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 168 с.